
راهنمای جامع تربیت فرزند

مؤلفین:

مهدی اکبرزاده سقایی

(دانشجوی دکترای برنامه ریزی درسی)

آتوسا زیارت

مهتاب شکوری

یعقوب رنجبری

علیرضا صدوری

عنوان و نام پدیدآور	: راهنمای جامع تربیت فرزند/مولفین مهدی اکبرزاده سقایی... [و دیگران]
مشخصات نشر	: تبریز: انتشارات پژوهش های دانشگاه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۴۲۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۳-۱۹۵-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: مولفین مهدی اکبرزاده سقایی، آتوسا زیارت، مهتاب شکوری، یعقوب رنجیری، علیرضا صدری.
موضوع	: کودکان - سرپرستی - جنبه های روان شناسی - والدین و کودک - تربیت خانوادگی
شناسه افزوده	: اکبرزاده، مهدی، ۱۳۶۵-
شناسه افزوده	: انتشارات پژوهش های دانشگاه
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۸ ر/ HQ۷۶۹
رده بندی دیویی	: ۶۴۹/۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۳۵۹۹۷

عنوان کتاب:	 راهنمای جامع تربیت فرزند
تألیف:	 مهدی اکبرزاده سقایی / زیارت، مهتاب شکوری، یعقوب رنجیری، علیرضا صدری
ناشر:	 پژوهش های دانشگاه
طراز روی جلد:	 امین آقای نومه ده
صفحه آرای:	 امین آقای نومه ده
چاپ و مصافحه:	 مدیران
تیراژ:	 ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ:	 اول/ ۹۸
شابک:	 ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۳-۱۹۵-۶
قیمت:	 ۳۹۰ تومان

انتشارات پژوهش های دانشگاه

عضو رسمی انجمن ناشران دانشگاهی در شمالغرب کشور

آدرس دفتر مرکزی: آذربایجان شرقی، تبریز، آبرسان، مجتمع تجاری بلور، روبروی کلاستری، داخل حیاط (ضلع شرقی)، پلاک ۳۹
 تلفن های تماس بخش مدیریت: ۰۹۱۴۶۱۴۳۳۴۶/۰۴۱۳۳۳۶۲۱۱۶ بخش امور فنی: ۰۹۱۴۱۲۸۹۲۵۳/۰۴۱۳۳۳۵۰۲۴۸
 دفتر اهر: شهرستان اهر- میدان معلم- روبروی دارایی- انتشارات پژوهش های دانشگاه/ دفتر اهر
 تلفن: ۰۹۳۰۸۱۴۸۴۸۶
www.Unpb.org / Info@unpb.org

طبق قانون حمایت از حقوق ناشران و مولفان هر شخص حقیقی و حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر و مولف، نشر یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید مورد پیگیری جدی قانونی خواهد گرفت و مطابق با جرایم قوانین اسلامی برخورد خواهد شد.

فهرست محتوا

۱	مقدمه
۵	فصل اول (تربیت و خانواده)
۶	مقدمه
۷	تربیت
۷	روش تربیت
۷	موضوع تربیت
۷	محتوای تربیت
۸	عناصر تربیت
۸	معنی و مفهوم تربیت
۸	مراحل تربیت
۹	خانواده
۱۰	مدیریت در خانواده
۲۳	انواع خانواده
۲۵	فصل دوم (خانواده و تربیت فرزندان پیش از دوره دبستان)
۲۶	تربیت و مراقبت جنسی
۲۶	ایجاد عادات مناسب
۲۹	مراقبت در رابطه با فرزندان
۳۳	مراقبت‌های والدین در رابطه با خود
۳۵	آگاهی‌های لازم برای والدین
۳۸	مرحله‌ی خردسالی
۳۸	رشد جسمی
۳۸	رشد حرکتی
۳۹	رشد ذهنی

۳۹	رشد تکلم خردسالی
۴۰	رشد عاطفی
۴۰	رشد اجتماعی
۴۱	توصیه‌هایی برای رفتار با کودکان در دوره خردسالی
۴۲	مرحله‌ی طفولیت
۴۳	رشد جسمی
۴۴	رشد ذهنی
۴۴	رشد حرکتی
۴۴	رشد تکامل
۴۵	رشد عاطفی
۴۶	توصیه‌ها برای رفتار با کودکان در دوره طفولیت
۴۷	اهداف مربوط به رشد ۱-۶ ساله و پاره‌ای از فعالیت‌های مرتبط
۴۷	سطح رشد عاطفی و اجتماعی
۵۰	سطوح رشد جسمی و حرکتی
۵۲	سطح رشد زبان و گفتار
۶۲	سطح رشد شناختی
۷۵	سطح رشد بیان خلاق و درک زیبایی
۷۷	فصل سوم (خانواده و تربیت فرزندان در سوره ابتدایی)
۷۸	دوره کودکی
۷۸	ابعاد رشد
۸۰	نیازهای کودک
۸۱	هدف‌های آموزش و پرورش
۸۱	اهداف اعتقادی
۸۲	اهداف اخلاقی
۸۳	اهداف علمی - آموزشی
۸۳	اهداف فرهنگی - هنری
۸۴	اهداف اجتماعی
۸۴	اهداف زیستی
۸۵	اهداف اقتصادی
۸۵	اهداف سیاسی
۸۶	عوامل مؤثر بر تربیت دینی و اخلاقی
۸۶	وراثت

۸۶	 محیط
۸۶	 نقش دوستان کودک
۸۶	 نقش والدین
۸۷	 شیوه‌های آموزشی دین و اخلاقی
۸۷	 الگوهای عملی
۸۷	 تقویت بنیه اعتقادی در کودکان
۸۷	 آشنایی کودکان با طعم و لذت عبادت
۸۸	 تربیت عاطفی و اجتماعی فرزندان
۸۸	 نیازهای عاطفی و اجتماعی
۸۹	 احساس کفایت و عزت نفس
۹۰	 ابزارهای ارتباطی
۹۱	 تربیت احساسات و عاطفه
۹۱	 محبت
۹۱	 خشم
۹۲	 ترس
۹۲	 حسد
۹۳	 احساس دوستی و دشمنی
۹۳	 تربیت و مراقبت جنسی فرزندان
۹۳	 خطرات جنسی در این مرحله
۹۴	 ویژگی‌های سنی این مرحله
۹۶	 پیشگیری از خطر
۱۰۵	 آموزش بهداشت
۱۰۵	 استحمام و بهداشت لباس‌ها
۱۰۶	 بهداشت چشم
۱۰۷	 استراحت، خواب، فعالیت
۱۰۷	 بهداشت پوست
۱۰۸	 بهداشت مو
۱۰۸	 بهداشت دست و ناخن
۱۰۹	 بهداشت گوش
۱۰۹	 بهداشت دهان و دندان
۱۱۱	 مشکلات تغذیه‌ای
۱۱۱	 کم‌خونی فقر آهن
۱۱۲	 کمبودید

۱۱۲	ناهنجاری‌های رفتاری شایع
۱۱۲	دروغ‌گویی
۱۱۳	کم‌رویی و گوشه‌گیری
۱۱۳	نگرانی
۱۱۳	دزدی
۱۱۴	پرخاشگری
۱۱۴	فرار از مدرسه
۱۱۴	ناخن جویدن
۱۱۵	عوامل مؤثر بر سلامت روان کودک
۱۱۵	همسالان
۱۱۵	مدرسه
۱۱۵	آموزش‌های مذهبی
۱۱۶	خانواده
۱۱۶	روش‌های برقراری ارتباط میان خانه و مدرسه
۱۱۷	همکاری خانه و مدرسه در امور آموزشی دانش‌آموزان
۱۱۷	همکاری خانه و مدرسه در امور رفتاری دانش‌آموزان
۱۱۸	همکاری برای رفع نیازمندی‌های مدرسه
۱۱۹	مشکلات آموزشی فرزندان
۱۱۹	مشکلات جسمی
۱۱۹	مشکلات عاطفی
۱۲۰	مشکلات تدریس معلم
۱۲۰	مشکلات خانوادگی
۱۲۰	مشکلات ناشی از توقعات بی‌جای مربیان و والدین
۱۲۱	افت تحصیلی و مشکلات ناشی از آن
۱۲۱	مشکلات و ناتوانی‌های یادگیری فرزندان
۱۲۱	علل ناتوانی
۱۲۲	انواع ناتوانی‌های یادگیری
۱۲۷	بررسی عوامل مؤثر و وظایف خانواده‌ها در یادگیری
۱۲۷	عوامل مؤثر بر یادگیری
۱۳۰	وظایف خانواده‌ها در وضعیت تحصیلی فرزندان
۱۳۳	فصل چهارم (خانواده و تربیت فرزندان در دوره راهنمایی)
۱۳۴	نیازهای نوجوان

۱۳۴	آشنایی با علایق و توانایی‌های درسی نوجوان
۱۳۴	لزوم توجه والدین به گروه دوستان نوجوان
۱۳۵	لزوم توجه به زمان و برنامه انجام تکالیف درسی
۱۳۵	دوره‌ی نوجوانی
۱۳۶	دوران قبل از بلوغ
۱۳۷	دوران بلوغ و شکوفایی نوجوان
۱۳۸	دوران پس از بلوغ
۱۴۰	مشکلات عاطفی نوجوان
۱۴۰	ترس‌ها و نگرانی‌ها
۱۴۰	خشوع و حسادت
۱۴۱	رشد اجتماعی
۱۴۱	عوامل مؤثر بر رغبت‌های نوجوان
۱۴۱	سن
۱۴۱	رشد جسمانی
۱۴۲	جنسیت
۱۴۲	هوش
۱۴۲	محیط
۱۴۲	هویت در نوجوان
۱۴۳	هویت جنسی
۱۴۳	هویت شغلی و تحصیلی
۱۴۳	هویت اعتقادی
۱۴۳	ارتباط اجتماعی نوجوان
۱۴۳	سازگاری و تعادل اجتماعی
۱۴۴	ارتباط با همسالان در مدرسه و اجتماع
۱۴۴	ارتباط با خانواده
۱۴۵	تأثیرپذیری از شخصیت‌های مذهبی، اجتماعی، هنری و سیاسی
۱۴۵	روش‌های تربیت عاطفی و اجتماعی
۱۴۵	آموزش‌های نظری در تربیت عاطفی و اجتماعی
۱۴۷	توصیه‌ها و روش‌های عملی در تربیت نوجوان
۱۴۸	آگاهی‌های لازم برای والدین در مورد دوره‌ی نوجوانی
۱۴۸	خصایص مرحله نوجوانی
۱۴۹	بلوغ و آثار آن
۱۴۹	سنین ظهور بلوغ

۱۴۹	 پیش‌رسی بلوغ
۱۵۰	 عوامل و علل پیش‌رسی بلوغ
۱۵۰	 خطر‌ها و عوارض پیش‌رسی بلوغ
۱۵۱	 مراقبت‌ها در نوجوانی
۱۵۱	 مراقبت از نوجوان در زمینه غذا
۱۵۱	 مراقبت از نوجوان در زمینه لباس
۱۵۲	 مراقبت از نوجوان در زمینه استحمام
۱۵۲	 مراقبت از نوجوان در زمینه خواب و بیداری
۱۵۲	 مراقبت از نوجوان در زمینه روابط و معاشرت‌ها
۱۵۳	 مراقبت از نوجوان در دیدن‌ها
۱۵۳	 مراقبت از نوجوان در شنیدن‌ها
۱۵۴	 مراقبت از نوجوان در سخن‌ها
۱۵۴	 مراقبت از نوجوان در لمس‌ها
۱۵۴	 مراقبت از فرزندان در ستایش‌ها
۱۵۵	 آموزش‌ها در دوره نوجوانی
۱۵۵	 غسل‌ها
۱۵۵	 عبادات
۱۵۵	 مسائل شرعی
۱۵۵	 رموز تشکیل خانواده
۱۵۵	 تقویت دین و اخلاق
۱۵۶	 تمرین استقلال
۱۵۶	 ایجاد عادات مناسب
۱۵۶	 پوشش مناسب
۱۵۶	 آرایش مناسب
۱۵۶	 اشتغال
۱۵۶	 امساک
۱۵۷	 مقاومت‌ها
۱۵۷	 عزت نفس
۱۵۷	 نظافت مداوم
۱۵۷	 ویژگی‌های نوجوانی و نقش اولیاء و مربیان
۱۵۸	 گذراندن اوقات فراغت
۱۵۸	 نیاز به راهنمایی
۱۵۸	 زیبایی‌گرایی

۱۵۹	 استقلال عاطفی
۱۵۹	 نیازهای نوجوان و برنامه‌های آموزشی
۱۵۹	 نیاز به بدن سالم و سلامت روان
۱۵۹	 نیاز به استقلال عاطفی
۱۶۰	 نیاز به استقلال اقتصادی و تربیت حرفه‌ای
۱۶۰	 نیاز به فهم حقوق و وظایف خود در جامعه
۱۶۰	 نیاز به معرفت علمی
۱۶۰	 نیاز به رشد اخلاقی
۱۶۱	 نیاز به درک ارزش‌های هنری
۱۶۱	 نیاز به درک ارزش‌های دینی و معنوی
۱۶۱	 نیاز به درک اهمیت خانواده
۱۶۱	 نیاز به استفاده درست از ایام فراغت
۱۶۱	 خدمات رفاهی و تفریحی
۱۶۲	 خدمات اطلاعاتی و اطلاع‌رسانی
۱۶۳	 خدمات مربوط به ارزیابی همه‌جانبه‌ی دانش‌آموزان
۱۶۴	 خدمات طرح‌ریزی تحصیلی، شغلی، ارجاع و پی‌گیری
۱۶۴	 مشاوره یا خدمات مشورتی
۱۶۵	فصل پنجم (خانواده و تربیت فرزندان در دوره دبیرستان)
۱۶۶	 سن رشدیافتگی نوجوان
۱۶۶	 اثر تغییرات جسمانی بر نوجوان
۱۶۷	 رشد روانی نوجوان
۱۶۷	 رشد اجتماعی نوجوان
۱۶۸	 عوامل مؤثر در راهنمایی شغلی دانش‌آموزان
۱۶۸	 عوامل مؤثر بر رشد تحصیلی و حرفه‌ای
۱۶۸	 ادراک و برداشت نوجوان نسبت به حرفه‌های مختلف
۱۶۸	 شرایط اقتصادی و اجتماعی
۱۶۹	 تأثیر و نفوذ والدین
۱۶۹	 شخصیت نوجوان
۱۶۹	 نوجوان چه کمک‌هایی نیاز دارد؟
۱۶۹	 روابط اجتماعی
۱۷۰	 مشکلات تحصیلی
۱۷۰	 راهنمایی‌های مذهبی و اخلاقی

۱۷۰	 اصول برقراری رابطه انسانی با فرزندان
۱۷۱	 آماده سازی نوجوان برای زندگی در دنیای واقعی
۱۷۱	 الگو پذیری و همانند سازی
۱۷۱	 ایجاد امنیت روانی
۱۷۲	 برخورد مثبت و مثبت فکر کردن
۱۷۲	 برقرار ارتباط کلامی و عاطفی
۱۷۳	 پذیرش و احترام
۱۷۳	 پرهیز از افراط و تفریط
۱۷۴	 پرهیز از مقایسه کردن
۱۷۴	 پرهیز از تحمیل کردن
۱۷۵	 توجه به کسب هویت نوجوان
۱۷۶	 توجه به نیازهای همه به همه
۱۷۷	 همدلی و همدلی
۱۷۷	 هماهنگی و همکاری عاملان تربیت
۱۷۸	 مشورت کردن و تصمیم گیری
۱۷۸	 مسئولیت دادن به نوجوان
۱۷۹	 محبت
۱۷۹	 قاطع و جدی بودن
۱۸۰	 صداقت
۱۸۰	 حفظ عزت نفس نوجوان
۱۸۱	 ثبات عاطفی والدین
۱۸۲	 بهداشت روانی
۱۸۲	 ابعاد بهداشت روانی
۱۸۳	 اهداف بهداشت روانی
۱۸۴	 نیازهای نوجوان
۱۸۴	 هدفمند بودن
۱۸۴	 نیاز به سازگاری با بزرگسالان
۱۸۵	 نیاز به سازگاری با همسالان
۱۸۵	 علل سازش نایافتگی نوجوان
۱۸۵	 الگوهای شخصیتی و فردی
۱۸۵	 محیط
۱۸۶	 محرک های هیجانی آسیبزا
۱۸۶	 خود نوجوان

۱۸۶	 اصول حیات اجتماعی
۱۸۶	 وحدت در تبار
۱۸۶	 کرامت انسان
۱۸۶	 عدالت و انصاف
۱۸۶	 نظارت اجتماعی
۱۸۶	 دادرسی و فریادرسی
۱۸۷	 اهتمام به امور مسلمین
۱۸۷	 دوست‌داری و توجه به انسان
۱۸۷	 وفای به عهد
۱۸۷	 یکرنگی و صداقت
۱۸۷	 مسؤولیت‌پذیری
۱۸۷	 راه‌های کاهش مشکلات تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه
۱۸۹	 نقش والدین در کمک به فرزندان در انتخاب رشته تحصیلی و شغل
۱۹۱	 سخن آخر

فصل ششم (تابستان و کارنامه تحصیلی دانش‌آموزان)..... ۱۹۳

۱۹۴	 شیوه‌ها در ملاحظه‌ی نتایج امتحانات فرزندان
۱۹۴	 در برخورد با کارنامه
۱۹۴	 در صورت قبولی
۱۹۵	 در صورت تجدیدی
۱۹۶	 در صورت مردودی
۱۹۷	 در مورد نمرات ضعیف
۱۹۷	 برنامه‌ریزی برای تابستان
۱۹۷	 در زمینه آموزش
۱۹۹	 پرورش و سازندگی
۲۰۰	 تفریح و سرگرمی
۲۰۲	 رسیدگی‌ها

فصل هفتم (تشویق و تربیت)..... ۲۰۵

۲۰۶	 تشویق و تنبیه
۲۰۶	 بهترین نوع تشویق
۲۰۷	 تشویق غیر مادی
۲۰۷	 تشویق بیجا
۲۰۸	 اصول و شرایط تشویق

۲۰۸	شرط سن
۲۰۸	شرط جنس
۲۰۸	شرط روانی افراد
۲۰۹	شرط کار و تلاش
۲۰۹	مقتضای درک و فهم
۲۱۰	شرط تداوم
۲۱۰	مستقیم بودن تشویق
۲۱۰	خودداری از دادن سند
۲۱۱	شرط فحش و بها
۲۱۱	شرط سازندگی
۲۱۱	صورت‌های تشویق
۲۱۱	جلوه‌های مختلف
۲۱۳	صورت‌های عملی تشویق
۲۱۷	فصل هشتم (تربیت و تنبیه کودکان)
۲۱۸	تربیت و تنبیه کودکان
۲۱۸	فواید تنبیه
۲۱۸	اصلاح رفتار
۲۱۹	یافتن راه صواب
۲۱۹	اثر بخشی فوری
۲۱۹	تضعیف رفتار
۲۱۹	ایجاد بیداری
۲۲۰	تشدید رفتار
۲۲۰	زیان‌های تنبیه
۲۲۰	شکستن شخصیت
۲۲۰	بی‌اعتمادی به مربیان
۲۲۱	ایجاد زمینه برای خشونت‌ها
۲۲۱	پیدایش ترس و اضطراب
۲۲۱	تسلیم و بردگی
۲۲۱	جرم و تبهکاری
۲۲۲	بد آموزی‌ها
۲۲۲	آسوده کردن ناصواب وجدان
۲۲۲	اصول و شرایط در تنبیه

۲۲۲	شرط استحقاق.....
۲۲۳	رعایت سن.....
۲۲۳	رعایت رشد.....
۲۲۳	شرط تناسب.....
۲۲۳	شرط حالت و روحیه.....
۲۲۴	شرط عدالت.....
۲۲۴	رعایت تنوع.....
۲۲۴	شرط حداقل.....
۲۲۵	شیوه‌های تنبیه.....
۲۲۵	تذکره.....
۲۲۶	نگاه با معنی.....
۲۲۶	احضار.....
۲۲۶	تحکم.....
۲۲۶	محروم کردن.....
۲۲۷	سرزنش و ملامت.....
۲۲۷	توبیخ.....
۲۲۷	قهر کردن.....
۲۲۸	تهدید کودک.....
۲۲۸	اعتراف و عذرخواهی.....
۲۲۸	سختیت تنبیه با تخلف.....
۲۲۸	بهنگام قهر کردن.....
۲۲۹	عدم انجام تکالیف.....
۲۲۹	در استفاده از قدرت.....
۲۳۰	در سوءاستفاده از بازی.....
۲۳۰	در شکستن و زیان آوردن.....
۲۳۰	در نابودکردن وسایل.....
۲۳۱	شرایط قبل از تنبیه.....
۲۳۱	شناخت علت.....
۲۳۱	آگاهی دادن.....
۲۳۱	تهدید از عقوبت امر.....
۲۳۱	توافق والدین.....
۲۳۲	مراقبت‌ها در حین اجرا.....
۲۳۲	داشتن نقشه.....

۲۳۲		مطلع کردن کودک
۲۳۲		روشن کردن علت
۲۳۲		تسلط بر خود
۲۳۳		دوری از ضعف و خستگی
۲۳۳		محیط آرام
۲۳۳		اعلام محبت
۲۳۴		پرهیزها در تنبیه
۲۳۴		عقده گشائی‌ها
۲۳۴		منع انتقام
۲۳۴		تنبیه صاعقه
۲۳۴		خشونت
۲۳۵		طررد و اخراج
۲۳۵		تکرار تنبیه
۲۳۵		تنبیه دسته جمعی
۲۳۶		منع‌های دیگر
۲۳۷		فصل نهم (خانواده و مسائل کودکان)
۲۳۸		خانواده و مسائل کودکان
۲۳۸		فویبای مدرسه
۲۳۸		جلوه‌ها و علائم فویبا
۲۳۹		حالات و رفتار
۲۳۹		موارد شدت
۲۴۰		ماهیت بیماری
۲۴۱		عمومیت بیماری
۲۴۱		تیپ افراد بیمار
۲۴۲		احساس و تصور بیمار
۲۴۲		خواست و آرزوی بیمار
۲۴۳		تیپ والدین
۲۴۳		عوامل پدیدآورنده
۲۴۴		عوامل دامن‌زننده
۲۴۴		زیان‌ها و عوارض
۲۴۵		پیشگیری
۲۴۵		اقدامات اصلاحی

۲۵۱	نارسا نویسی و بدخطی کودکان
۲۵۲	اهمیت خط
۲۵۳	مسئله بدخطی
۲۵۳	انواع بدخطی
۲۵۴	ضرورت اصلاح
۲۵۴	عوامل مؤثر در نگارش
۲۵۵	پیشگیری
۲۵۵	اصلاح بد خطی کودکان
۲۶۳	غلل بد خطی
۲۶۸	چپ دستی کودکان
۲۶۸	ست دستی
۲۶۸	مسئله چپ دستی
۲۶۹	نظرات درباره چپ دستی
۲۶۹	مسئله از نظر علمی
۲۷۰	سابقه‌ها و نشانه‌ها
۲۷۰	آغاز بروز چپ‌دستی
۲۷۰	تیپ افراد چپ‌دست
۲۷۱	خواستاری تغییر
۲۷۱	ریشه و علل چپ‌دستی
۲۷۲	در صورت تغییر
۲۷۲	عوارض اجبار به راست دستی
۲۷۳	ضرورت راهنمایی
۲۷۴	پرهیزها در مورد چپ‌دستی
۲۷۴	مراقبت‌ها در مورد چپ‌دستی
۲۷۵	نارسانی و معلولیت کودکان
۲۷۵	غرض از معلولان
۲۷۵	دامنه معلولیت
۲۷۶	حالات و رفتار معلولان
۲۷۷	آمار معلولان
۲۷۷	تیپ افراد معلول
۲۷۷	ریشه نارسائیها
۲۷۸	عوارض و فواید
۲۷۸	مواضع لازم در برابر معلولان

۲۷۹	پرهیزها در برابر معلولان
۲۷۹	مدرسه ویژه معلولان
۲۷۹	مشکلات معلولان
۲۸۱	انواع معلولیت و نارسائی کودکان
۲۸۵	عقب‌ماندگی درسی کودکان
۲۸۵	مسئله عقب‌ماندگی
۲۸۵	انواع عقب‌ماندگی کودکان
۲۸۶	مواضع والدین و مربیان
۲۸۷	در برابر عقب‌مانده چه باید کرد
۲۸۷	تیب افراد عقب‌مانده
۲۸۸	علل عقب‌ماندگی
۳۰۰	ضرورت جبر
۳۰۱	حدود امکان سلا
۳۰۱	کلیات اصلاح
۳۰۲	درمان و اصلاح
۳۰۴	جهت توفیق در کار و تلاش
۳۰۶	پرهیزها در جبران عقب‌ماندگی
۳۰۷	کندذهنی کودکان
۳۰۸	مسئله هوش
۳۰۸	سنجش هوش
۳۰۹	نشانه‌هایی برای افراد باهوش
۳۱۰	مسئله کندذهنی
۳۱۰	نگرانی والدین و مربیان
۳۱۱	هشدار مهم
۳۱۱	علایم و ملاک‌ها
۳۱۳	انواع عقب‌ماندگان ذهنی و ویژگی‌های آن‌ها
۳۱۴	مشکلات اخلاقی عقب‌ماندگان ذهنی
۳۱۵	خطر آفرینی‌ها
۳۱۵	علل و عوامل کند ذهنی
۳۱۸	امکان بازسازی
۳۱۸	اساس و شرایط تربیت
۳۱۸	تربیت در خانواده
۳۱۸	تربیت در مؤسسات

۳۱۹	 مسئله مدرسه کودکان عقب مانده ذهنی
۳۱۹	 مشکلات مدرسه عادی
۳۲۰	 اصول آموزش کودکان عقب مانده ذهنی
۳۲۰	 اصول پرورش کودکان عقب مانده ذهنی
۳۲۱	 وظایف خانواده
۳۲۱	 وظایف مدرسه و مردم
۳۲۲	 پیشگیری
۳۲۳	 تیزهوشی و نبوغ کودکان
۳۲۳	 تفاوت ها در هوشمندی
۳۲۴	 ملاک ها و معیارها
۳۲۵	 شناخت تیزهوشان
۳۲۵	 تیپ "رهوشا"
۳۲۶	 آمار تیزهوشان
۳۲۶	 اهمیت تیزهوشان
۳۲۷	 علائم و ویژگی ها
۳۲۹	 علت تیزهوشی
۳۳۰	 شکست ها در تحصیل
۳۳۰	 در رابطه با درس و مدرسه
۳۳۱	 نیازشان به راهنمایی
۳۳۱	 برنامه ریزی برای کودکان تیزهوش
۳۳۲	 ویژگی برنامه ها
۳۳۲	 کار و فعالیت کودکان تیزهوش
۳۳۳	 خطرات برای کودکان تیزهوش
۳۳۳	 مشکلات کودکان تیزهوش
۳۳۴	 آینده کودکان تیزهوش
۳۳۵	 مسئله تنبلی کودکان
۳۳۵	 نشانه های تنبلی
۳۳۶	 سنین بروز تنبلی
۳۳۶	 تیپ تنبل ها
۳۳۷	 ضرورت اصلاح
۳۳۷	 پیشگیری
۳۳۷	 زبان تنبلی
۳۳۸	 انواع تنبلی

۳۴۰	علل و عوامل تنبلی
۳۵۳	قبل از اقدامات اصلاحی
۳۵۴	تلاش‌های کلی برای اصلاح
۳۵۶	تلاش‌های جنینی
۳۵۹	فنون لازم در این راه
۳۶۰	رعایت‌های لازم
۳۶۰	پرهیزها در اصلاح
۳۶۲	پرسش و پاسخ کودکان
۳۶۲	ریشه و منشأ پرسش
۳۶۳	مرتب‌سازی سؤال کودک
۳۶۳	فهرست سؤالات
۳۶۵	فرم و صورت سؤالات
۳۶۵	ضرورت پاسخ
۳۶۶	خطر بی‌جواب گذاشتن
۳۶۶	حدود پاسخ‌ها
۳۶۷	هدف از سؤالات
۳۶۹	ویژگی سؤالات کودکان
۳۶۹	اصولی در پاسخ به سؤالات
۳۷۰	نوع پاسخ‌ها
۳۷۱	حالات ما در ادای پاسخ
۳۷۲	در صورت بلد نبودن
۳۷۲	پرهیز در پاسخ به سؤالات
۳۷۴	اختلالات در سخنگویی
۳۷۴	مسئله اختلال و دامنه آن
۳۷۴	بحث علمی اختلال در گفتار
۳۷۵	زمینه‌های اختلال
۳۷۵	حالات کودکان دچار اختلال زبان
۳۷۵	تفکیک اختلال
۳۷۶	سنین آغاز و توسعه
۳۷۶	ضرورت درمان سریع
۳۷۶	مشکل‌شناسی
۳۷۷	پرهیزهای لازم
۳۷۷	پیشگیری

۳۷۸		مراقبت‌های جانبی
۳۷۸		جلوه‌ها و علائم اختلال
۳۷۹		تیب افراد اختلالات کلامی
۳۸۰		عوامل تشدید اختلال
۳۸۱		علل و عوامل اختلالات سخنگوئی
۳۸۳		راه‌های اصلاح
۳۸۵		اصول درمان
۳۸۷		منابع و مآخذ

www.ketab.ir

مقدمه

«وَكَيْفَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا»

«و همچنین شما را به آیین اسلام هدایت کردیم و نیز شما را به تربیت نیکو و اخلاق معتدل آراستیم تا گواه مردم باشید تا نیکو و درستی را سایر ملل از شما بیاموزند چنانچه پیر سرگشته گواه شما کردیم.»

از بهترین مسائل زندگی انسان مسئله تربیت است که پایه و اساس شخصیت حقیقی و حقوقی آدمی است. شکل‌گیری هویت انسانی در پرتو تربیت سالم و صحیح و هماهنگ با سرشت و فطرت اوست و این مهم امکان ندارد مگر اینکه به دسته مرکزی و خمیرمایه اصلی نظام تربیتی، یعنی خانواده، توجه ویژه مبذول شود.

خانواده که بستر رویش و گهواره پرورش تمام هویت و ساختمان و ودی انسان است ارکان اصلی و سنگ بنای آن را زن و شوهر تشکیل می‌دهند که هر یک با آسایش و آرامش همدیگر هستند و به تعبیر رسا و گویای صحیفه همیشه نورانی قرآن، مایه مودت و رحمت یکدیگرند. در سایه این لطف بیکران الهی و ایجاد این لطف و انس و عشق است که شاهد رویش غنچه‌ها و دسته‌گل‌های همیشه‌سبز و با طراوت و شاداب زندگی خواهیم بود. آن آرامش و سکینه حاصل نمی‌شود مگر اینکه فضای حاکم و روابط زوجین عشق و رحمت و مودت باشد و همه آفات زندگی از سرزمین کوچک خانواده ریشه‌کن شده و راه را برای رویش این گل‌های پاک فراهم و هموار گردد.

این مهربانی و الفت و این انس و رحمت و رأفت همان گهواره و آغوش مهری است که با زمزمه‌های حیات‌بخش خود، آهنگ روح نوازش کودکانی پرورش خواهد داد که نوید حرکت و پویایی جامعه انسانی و امید فردای روشن و نورانی است.

دین مقدس اسلام که خاتم همه ادیان است و کتاب مقدسش که جامع تمام مایحتاج تربیتی و هدایتی است، برخلاف همه مکاتب مدعی تعلیم و تربیت، هسته مرکزی تربیت را قبل از به وجود آمدن انسان‌ها (قبل از ازدواج) می‌داند و برای تربیت مراحل قائل است که اگر والدین بر اساس آن مراحل تنظیم‌شده گام بردارند و گام‌به‌گام همراه دستورات دقیق تربیتی آن حرکت نمایند، انصار هایی به جامعه تحویل خواهند داد که مایه فخر و مباهات انسانیت باشند.

اسلام عز و ابرار و شیوه‌های بسیار زیبایی برای مسئله مهم تربیت پیشنهاد می‌کند که امروزه با آخرین دستاوردهای پزشکی و در زمینه تربیت نه تنها مخالف نیست، بلکه از یک استحکام و نورانیت خاصی برخوردار است و این مایه بسی افتخار و خوشبختی است که نظام ما در فضای اسلامی شدن سفسطی و مزال افتخاری است به گردن خانواده‌ها.

انسان موجودی است اجتماعی. هر یک از ما در دنیای از انسان‌های بسیار که کم‌وبیش به هم پیوسته‌اند زندگی می‌کنیم. همه ما در یک مکان‌های مختلف با دیگران رابطه داشته باشیم بلوغ با رسیدن به سن قانونی (۱۸ سال)، به کمال قد و وزن و قدرت حاصل نمی‌شود بلکه بلوغ واقعی وقتی حاصل می‌شود که انسان بتواند زندگی عاطفی‌اش را کنترل نموده و به رفاه و آسایش دیگران نیز علاقه‌مند باشد؛ بنابراین هر یک می‌تواند در هر مقطع سنی چه کودکستان، راهنمایی و دانشگاه برای سن خود بالغ شناخته می‌شود بلوغ کمال مطلوبی است که همگی ما به سوی آن در تلاش هستیم ولی هرگز به‌طور کامل به آن نمی‌رسیم. قسمت اعظمی از یادگیری‌ها و زندگی ما به مردم وابسته است. بسیاری از انسان‌ها و جوانان از تنهایی و نداشتن دوست و رفیق صمیمی رنج می‌برند. بعضی کمر و خجالتی بودند و از محبت کردن و تماس با دیگران احساس ناراحتی می‌کنند. عده‌ای به سبب کمبودهای واقعی یا تخیلی خود را حقیر می‌شمارند و به هر حال در اجتماع همیشه افرادی اعم از پیر و جوان هستند که از رشد عاطفی - اجتماعی کم نصیب‌اند و بعضی مواقع عملاً دیگران را می‌آزارند. این اذیت‌ها گاهی اوقات به صورت بی‌اعتنایی، به دیگران، تمسخر آنان و یا شوخی‌های مخرب ایجاد می‌شود یک شخصیت سالم که از رشد اجتماعی بهره‌مند شده باعث اذیت دیگران نمی‌شود بلکه راه‌های مقابله با اذیت دیگران را می‌شناسد و با آن‌ها مقابله می‌کند.

تربیت کودک در اسلام وظیفه‌ای است که خداوند آن را به والدین واگذار کرده و پدر و مادر موظف به اجرای این تعهد هستند. این مسئولیت تنها در تأمین خوراک و پوشاک از جانب

والدین خلاصه نمی‌شود؛ بلکه شامل تربیت و آموزش اخلاق فرزندان به‌منظور آماده کردن آن‌ها برای ورود به صحنه اجتماع و شناخت مسئولیت در برابر سایر اعضای جامعه نیز بر عهده ی پدر و مادر است.

تربیت از ارکان مهم و اساسی سعادت بشر است که تا پایان عمر هر انسانی ادامه دارد و بهترین سنین برای تربیت‌پذیری، سنین کودکی است.

راه تربیت، راهی دشوار و طولانی است که مشقت و سختی را به همراه دارد ولی آنکه در این مسیر، با امید و تلاش حرکت کند، به موفقیت و پیروزی دست می‌یابد. فرزند صالح آینه‌ی تمام‌نمای والدین خود و مایه‌ی فخر و مباهات آنان و شکرگزار ایشان به پیشگاه خداوند متعال است.

همه والدین دوست دارند فرزندان‌شان خوشحال، خوش‌رفتار و قابل‌احترام از سوی دیگران باشند. فرزندی که بتواند به راحتی با دیگران تعامل ایجاد کند. هیچ‌کس دوست ندارد به داشتن فرزندی بی‌تربیت متهم شود. روش‌های مؤثر آموزش، مسائل تربیتی و کمک گرفتن از مشاور می‌تواند به بهترین وجه ممکن به والدین در این راستا کمک کند.

اهمیت خانواده به‌عنوان یک واحد اجتماعی، مسائلی غیرقابل‌تردید است. تأثیر خانواده در کودک از نظر فرهنگی، اجتماعی، اخلاقی و ادبی بسیار مهم و بالارزش است؛ زیرا طفل، مبانی زندگی را در آنجا فرامی‌گیرد و خوب و بد را از آنجا می‌آموزد. از این‌رو، خانواده‌ای که آرامش روحی بر آن حکم فرماست، بهترین آموزشگاه برای کودکی است که باید در آینده به جرگه عظیم اجتماع بپیوندد. بیشتر «بایدها» و «نبایدها» «درستی‌ها» و «نستی‌ها» و روحیات کودک در خانواده پایه‌گذاری می‌شود.

آشنایی با روش‌های تربیت کودک از ضروریات زندگی خانواده‌هاست. بر پدر و مادری لازم است که قبل از تولد فرزندشان، اصول اولیه تربیتی را فرا گرفته، خود را با این رسالت سنگین تربیت فرزند، با استفاده از شیوه‌های صحیح تربیتی و کاربرد آن در مقاطع مختلف سنی، آماده کنند.

در این کتاب کوشیده‌ایم با گردآوری جامع‌ترین راهنما و الگوی تربیت فرزند، گامی هرچند کوچک در تربیت نسل‌هایی موفق و تحقق‌حیات طویه فردی و اجتماعی نقشی هرچند کوچک داشته باشیم. امیدواریم والدین گران‌قدر، با استفاده از آموزه‌های این کتاب، بتوانند در این مسیر پرتلاطم و خطرناک، به موفقیت دست یابند.